

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Екологічне управління»

Ступінь вищої освіти - Магістр
Спеціальність «101 Екологія»
Освітня програма «Екологія та охорона навколишнього середовища»
Рік навчання 2, семестр 3
Форма здобуття вищої освіти денна
Кількість кредитів ЄКТС 3
Мова викладання українська

Лектор навчальної
дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
URL ЕНК на
навчальному порталі
НУБіП України

к.с.-г.н., доцент Наумовська Олена Іванівна

[E-mail: naumovska@nubip.edu.ua](mailto:naumovska@nubip.edu.ua)

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Мета курсу полягає у формуванні у здобувачів системи знань про принципи та складові екологічного управління, підготовка до практичного застосування цих знань в органах державного, регіонального та місцевого управління, на підприємствах різних форм власності.

Завдання вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни «Екологічне управління» студенти повинні знати:

- теоретико-методологічні основи системного екологічного управління;
- сучасний стан довкілля України та вміння оцінювати головні екологічні проблеми;
- принципи вирішення проблем гармонізації співіснування людства і природи;
- зміст законодавчих та нормативних засад екологічного управління;
- основи екологічного ліцензування, екологічного нормування і стандартизації;
- функції та діяльність спеціально уповноваженого центрального органу;
- систему виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів;
- особливості місцевого екологічного самоврядування;
- особливості басейнових підходів до управління довкіллям, формування національної екологічної мережі.

У результаті вивчення дисципліни «Екологічне управління» студенти повинні вміти:

- виявляти причини виникнення екологічних проблем;
 - оцінювати взаємозв'язки між економічними та екологічними процесами та розуміти їх напрями управління
- формувати цілі, завдання та засоби регіонального екологічного управління;
 - здійснювати всі види контролю за природоохоронною діяльністю;
 - ефективно впроваджувати в життя заходи з охорони довкілля;
 - займати активну життєву позицію, вміння оцінити стан навколишнього природного середовища;
 - передбачити можливі наслідки та не допускати шкідливих впливів на довкілля;
 - планувати, організовувати, контролювати заходи у сфері екології і екологічного управління;
 - чітко простежувати шляхи впливу людини на довкілля з усіма можливими екологічними наслідками.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої ОПП за спеціальністю 101 «Екологія», протокол № 11 від 24 квітня 2024 р. засідання вченої ради НУБіП України):

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК04. Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

Фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК09. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК13. Здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців.

СК14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

СК19. Здатність застосовувати біоіндикацію для визначення і прогнозування його стану, розробки технологій захисту екосистем, що зазнали антропогенного впливу різної інтенсивності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР09. Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля.

ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПР15. Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПР17. Критично осмислювати теорії, принципи, методи і поняття з різних предметних галузей для вирішення практичних задач і проблем екології.

ПР 21. Вміти оцінювати особливості функціонування екосистем за умов помірного та екстремального антропогенного тиску та розробляти прогнози, заходи і засоби його зниження.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Змістовий модуль 1. Теоретичні та практичні основи екологічного управління				
Тема 1. Екологічне управління в системі «природа-суспільство». Проблеми системної	2/1	Знати основні положення екологічного управління в системі «природа-суспільство»	Задача практичної роботи.	20

гармонізації та принципи їх вирішення. Історія розвитку		Розрізняти функції екологічного управління в системі державного управління		
Тема 2. Впровадження системи стандартів ISO 9000 і ISO 14000 в екологічному управлінні	2/1	Знати системи стандартів ISO 9000 і ISO 14000 та володіти інструментами їх впровадження	Здача практичної роботи.	20
Тема 3. Структура управління природоохоронною діяльністю в Україні	2/1	Знати та застосовувати основні нормативні вимоги розробки та використання систем екологічного управління в виробничих умовах	Здача практичної роботи. Здача самостійної роботи	10
Тема 4. Адміністративно-організаційні важелі та інформаційне забезпечення екологічного управління.	2/1	Вміти використовувати бази даних екологічної та природоохоронної інформації при розробці регіональних екологічних програм	Здача практичної роботи.	10
Тема 5. Еколого-економічний механізм екологічного управління.	2/1	Вміти розробляти основи економічного стимулювання систем екологічного управління у виробничих умовах регіонального рівня	Здача практичної роботи.	10
Модульна контрольна робота 1		Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №1	Виконання тесту (30 тестових запитань)	30
Змістовий модуль 2. Системи державного, регіонального та місцевого управління.				

Міжнародний досвід екологічного управління				
Тема 6. Регіональне екологічне управління. Система місцевого екологічного самоврядування.	2/1	Розуміти основні принципи регіонального екологічного управління (екологічні програми)	Здача практичної роботи.	20
Тема 7. Системи екологічного управління організаціями згідно з міжнародними стандартами ISO 14001. Екологічне корпоративне управління.	2/1	Опанувати основи корпоративної екологічної відповідальності, спрямованої на принципи сталого розвитку	Здача практичної роботи.	20
Тема 8. Системи спеціального екологічного управління. Система громадського екологічного управління.	2/1	Вміти за космічними знімками розрізняти об'єкти довкілля	Здача практичної роботи.	10
Тема 9. Управління життєвим циклом продукції	2/1	Вміти розробляти проекти управління життєвим циклом продукції	Здача практичної роботи.	10
Тема 10. Міжнародна система екологічного управління	2/1	Знати та аналізувати ризики міжнародної системи екологічного управління та її імплементації в українській системі	Здача практичної роботи.	10
Модульна контрольна робота 2		Оцінювання результату засвоєння знань та умінь відповідно до тем, які включені до модуля №2	Виконання тесту (30 тестових запитань)	30
Всього за 1 семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Наумовська О.І. Екологічна токсикологія. Методичні рекомендації для виконання лабораторних робіт для здобувачів другого (магістерського) рівня ОПІ «Екологія та охорона навколишнього середовища». <https://nubip.edu.ua/node/18377>.

2. Комплексний огляд сучасного програмного забезпечення з управління впливу на навколишнє середовище. Заверталюк О., Наумовська О. (2024) Наукові доповіді НУБіП України №3/109. DOI: [http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi.3\(109\).2024.004](http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi.3(109).2024.004)

3. Наумовська О.І. Екологічні ризики аграрного сектору (вплив на об'єкти довкілля). Монографія. Видавництво НУБіП України, 2021 - 275 с.

4. Ionut Viorel Herghiligiu, Ioan-Bogdan Robu, Marius Pislaru, Adrian Vilcu, Anca Laura Asandului, Silvia Avasilcai and Catalin Balan. Sustainable Environmental Management System Integration and Business Performance: A Balance Assessment Approach Using Fuzzy Logic. Sustainability 2019, 11, 5311. 30 p. doi:10.3390/sull195311.

5. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Ярецьковська та ін. - К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. - 134 с.

6. ДСТУ ISO 14001:2015. Системи екологічного управління. Вимоги та настанови щодо застосовування (ISO 14001:2015, IDT). [Чинний від 01.07.2016]. Вид. офіц.. К.: Науково-дослідний інститут метрології вимірювальних і управляючих систем (ДП «НДІ «Система»), 2016. 37 с.

Додаткова література

7. Environmental Management System Manual. Bs En ISO: 14001 2015. Version 1. Saladworks, Oak Spinney Park, Leicester, LE3 3AW. 2019. 58 p.

8. ISO 14001:2015. Environmental management systems - requirements. Guidance

Document. Novik, Norway: Dnv G1 As, 2015. 12 p.

9. Берзіна С.В. Системи екологічного управління. Довідниковий посібник з впровадження міжнародних стандартів серії ISO 14000. - К.: Aiva Plus Ltd, 2009. - 62 с.

10. Збірка кейсів «Європейські практики екологічної відповідальності та свідомого споживання» [Текст] / М-во освіти і науки України, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара; О.А. Зінченко, Приварникова І.Ю., В.С. Яковенко, Редько В.С., Пащенко О.В., Дніпро: 2023. - 172 с. URL: https://www.dnu.dp.ua/docs/Jean%20Monnet/Zbirka%20keisiv_DOC.pdf.

11. V. Bogoliubov, A. Klepko, V. Bondar, O. Naumovska. Забезпечення якісної питною водою сільського населення в контексті виконання цілей сталого розвитку. Науковий журнал «Біологічні системи: теорія та інновації». Том 14, № 1-2, 2023. [http://dx.doi.org/10.31548/biologiya14\(1-2\).2023.009](http://dx.doi.org/10.31548/biologiya14(1-2).2023.009).

12. Наумовська О., Клепко А., Бондарь В., Боголюбов В. Оцінювання процесу переходу сільських громад до сталого розвитку. № 1 (2023): Acta Carpathica. <https://doi.org/10.32782/2450-8640.2023.1.10>.

13. Строкаль В.П., Бережняк Є.М., Наумовська О.І., Вагалюк Л.В., Ладика М.М., Павлюк С.Д., Паламарчук С.П., Сербенюк Г.А. (2024) Природні ресурси України: наслідки та ризики російської агресії. Біологічні системи: теорія та інновації - Т. 15, № 1, 2024. [doi.org/10.31548/biologiya15\(1\).2024.004](https://doi.org/10.31548/biologiya15(1).2024.004).

14. Комплексний огляд сучасного програмного забезпечення з управління впливу на навколишнє середовище. Заверталюк О., Наумовська О. (2024) Наукові доповіді НУБіП України №3/109. DOI: [http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi.3\(109\).2024.004](http://dx.doi.org/10.31548/dopovidi.3(109).2024.004).

Інтернет ресурси

15. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. <https://mepr.gov.ua/>.

16. Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України. <https://mspu.gov.ua/>.

17. Міністерство розвитку громад та територій України. <http://mtu.gov.ua/>.

18. Міністерство освіти і науки України. <http://www.mon.gov.ua/>.

19. Державна служба статистики. <https://www.ukrstat.gov.ua/>.